

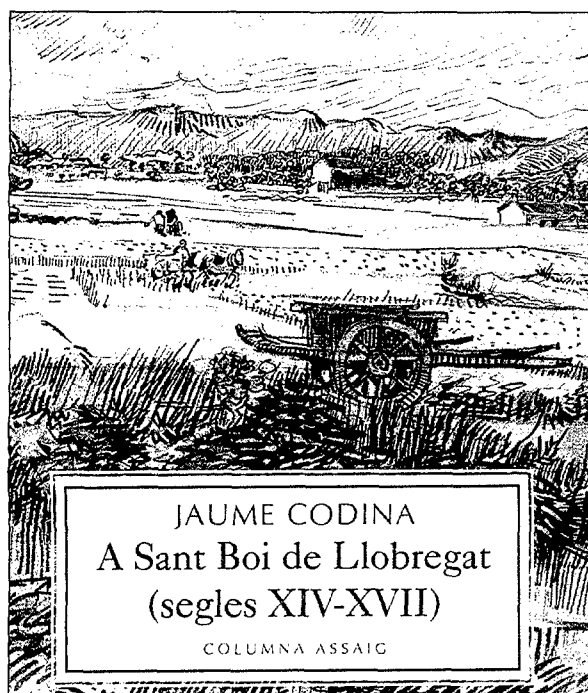
Jaume Codina

A SANT BOI DE LLOBREGAT. SEGLES XIV-XVII

Barcelona: editorial Columna, 1999, 568 pàgines.

JOSEP CAMPANY

Ressenyes

Impressionisme microhistòric.

Com si d'un quadre puntillista es tractés, Jaume Codina ens ofereix en aquest llibre una reeixida recreació del passat santboià. Un llibre rellevant per diverses raons.

En primer lloc, per la immensa vastitud del material que aplega. Com els maons utilitzats per edificar una casa, el llibre està constituït per milers de fragments de fets i notícies fugisseres sobre els santboians del 1300 al 1700. Aquests retalls vitals, per bé que majoritàriament procedeixen del generós Arxiu Parroquial de la ciutat, provenen també d'una munió d'arxius barcelonins i baixllobregatins. I, de fet, la col·lecta dels materials necessaris per al llibre només pot haver sorgit com a fruit d'un ingent treball de recerca portat

a terme amb paciència i constància per l'autor.

Quan hom comprova que els documents citats en el llibre ultrapassen els tres milers, i que pràcticament constitueixen la totalitat de la documentació rellevant disponible sobre aquest període i aquest terme municipal, no podem deixar d'admirar-nos per la tossuderia de l'investigador que no ha parat de remoure arxius i papers vells fins a assolir un corpus documental inigualat.

En segon lloc, i per si no fos suficient l'anterior constatació, els documents originals estan lligats i ordenats amb gràcia, originalitat i esperit pedagògic. Tots sabem copsar la diferència entre un bloc de Bellvitge i la cripta de la colònia Güell, malgrat que els elements constitutius, els maons, són aparentment idèntics. De forma semblant, en el cas del llibre que ens ocupa, i atès l'enorme material que acumula, ens hauríem pogut trobar davant d'un garbuix indigest i atapeït de dades i notícies inconnexes. Doncs just el contrari: amb el material acumulat, Jaume Codina edifica una cripta gaudiniana.

És un llibre gràcil perquè s'estructura en períodes de vint-i-cinc anys, justament, els períodes vitals de les generacions que han viscut al llarg dels segles estudiats. Aquesta cadència, aquest ritme temporal rigorosament mantingut al llarg de tota l'obra, permet una lectura, una consulta, i fins i tot una aprehensió dels materials que conté, fàcil i força immediata.

És també un llibre original, perquè la metodologia utilitzada per presentar la documentació (deixar que els testimonis parlin amb veu pròpia) s'allunya de l'academicisme de certes formes d'escriure la història. No és ben bé una història narrativa, perquè aquí el narrador —l'autor— només omple el ciment necessari per lligar els maons sense tapar-los amb guixos o esgrafiats postissos. Però tampoc és un llibre dominat per un

estructuralisme reductor. Ben al contrari, Codina sembla aproximar-se molt i molt a l'aspiració que hauríem de tenir tots els que intentem recrear el passat: la transparència. L'obra esdevé d'aquesta manera, quasi, una autobiografia dels santboians mateixos.

I és un llibre pedagògic, perquè l'adopció d'una estructura dominada per un pas del temps impersonal, més que per paradigmes teòrics procedents de prejudicis o hipòtesis prèvies, serveix per poder remarcar les característiques i els trets rellevants de cada període de forma independent i prèvia a la presentació dels materials constitutius. D'alguna manera, és com si, en l'edifici de maons que utilitzem com a símil, a la porta de cada estança hi hagués un petit resum de la seva orientació i confort, i uns suggeriments sobre el seu possible ús. Pensem que un altre dels riscos d'acumular tants de materials com ha fet Codina, era el reduir el llibre a un conjunt d'anècdotes soltes, sense un fil que les cimentés i les presentés com un conjunt sòlid i amb personalitat pròpia. Això s'ha evitat encertadament.

En tercer lloc i per acabar, aquest llibre està molt ben escrit. Els que hem llegit Codina des de fa molts anys ja el coneixem, sap retratar de forma magnífica les formes de vida de les societats que ens han precedit. D'això, precisament, en diríem recrear el passat. Una recreació tant molt més reeixida quan com millor és la capacitat de trobar la paraula justa, l'adjectiu adient, per presentar aquest o aquell altre fet o document. En aquest art, Codina excel·leix. I ho torna a demostrar en aquest llibre.

Com en els quadres dels pintors impressionistes, el valor de l'obra en tota la seva complexitat no rau ni en els colors utilitzats, ni en la grandària i disposició dels punts, ni en l'equilibri de la gamma utilitzada. El seu valor i rellevància està precisament en el conjunt de tots aquests elements constitutius. És aquest el valor del llibre *A Sant Boi de Llobregat*. Un títol, tot sigui dit, que reflecteix l'esperit abocat en la seva elaboració: no emmascara res del que hi ha, i a més ho diu tot.